

Notitie in verband met voorgenomen bezuinigingen op het Sociaal Raadsliedenwerk in Zevenaar

Economische groei en armoede

Ondanks de economische groei van de afgelopen jaren kent Nederland nog steeds een groep mensen, die structureel in armoede leeft.

Zij moeten rondkomen met een inkomen dat grenst aan het basisbehoeften- criterium (SCP). Dat zijn zo'n 660.000 mensen (4.0%). De problemen rondom schulden worden hardnekkiger en niet iedereen maakt gebruik of kan gebruik maken van schuldhelpverlening (jaarverslag 2016 NVVK). De uitvallers zoeken naar andere oplossingen en/of raken nog dieper in de schulden, hetgeen bijvoorbeeld leidt tot huisuitzettingen, met alle sociale en financiële gevolgen van dien.

Het Nibud onderzoek (geldzaken in de praktijk 2018-2019) laat zien dat het aantal huishoudens dat moeite heeft met rondkomen weer op het peil is van 2009. Het betreft zo'n 38% van alle huishoudens in Nederland. In de crisisperiode was dat zo'n 45%. Stijgende uitgaven voor basisbehoeften en hoge vaste lasten bij gelijkblijvende (te lage) inkomsten blijven ook nu de belangrijkste redenen voor het moeilijk rondkomen.

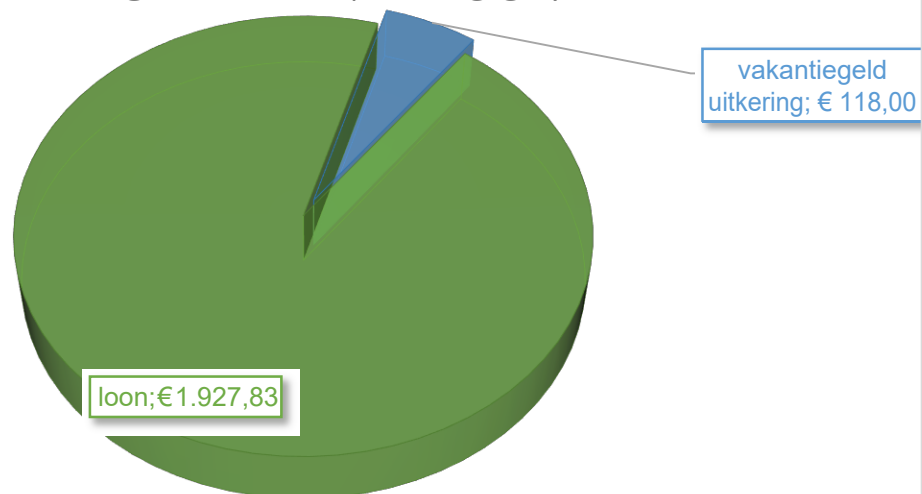
Van de huishoudens geeft 27% aan niet te weten of zij recht hebben op toeslagen.

Van personen die moeilijk rondkomen opent slechts de helft dagelijks de post. 17% van huishoudens heeft geen spaarrekening. De hoeveelheid spaargeld bedraagt bij zo'n 36% van de huishoudens minder dan 5000 euro.

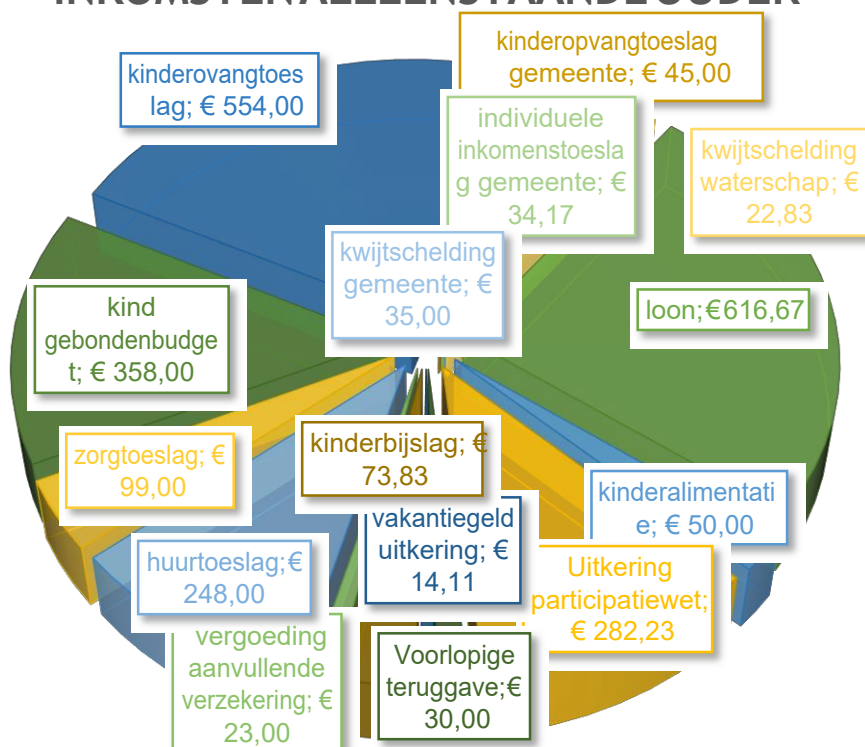
Regelingen en voorzieningen

Om te zorgen dat mensen toch aan een minimum inkomen kunnen komen, zijn er verschillende inkomenstoelagen, heffingskortingen, bijzondere bijstand, en kwijtscheldingsregelingen. Een alleenstaande ouder in de bijstand kan al snel gebruik maken van gemiddeld zo'n 10 verschillende regelingen, die door verschillende instanties worden verstrekt en op verschillende manieren door de ouder moeten worden aangevraagd. De complexiteit neemt waarneembaar toe.

ECHTPAAR MET LOON

INKOMSTEN ALLEENSTAANDE OUDER

Opmerkelijk hierbij is dat veel mensen deze regelingen niet gebruiken. Zij laten kortom geld op de plank liggen om hun inkomen te verhogen. Het gaat hier vooral om zogenaamde kwetsbare mensen. Zij zijn 65+, laag opgeleid, allochtoon, laaggeletterd, inburgeraars, of een combinatie van deze factoren. Soms zijn deze mensen bekend bij de gemeente omdat zij bijstand ontvangen. Maar er zijn ook kwetsbare mensen die buiten de focus van een gemeente vallen bijvoorbeeld AOW-ers, ZZP-ers, studenten met schulden, arbeidsongeschikten, een groter wordende groep jongeren en mensen die voortdurend van werk wisselen en vaak werkloos zijn.

Deze kwetsbare mensen hebben vaak (dreigende) schulden of erger. Veelal is hun inkomen niet op orde, waardoor zij ook niet in aanmerking komen voor een schuldenregeling. Zij hebben vooral problemen met aanvragen van toeslagen, sociale regelingen en problemen met leveranciers, zoals energiebedrijven, telecombedrijven en thuiswinkels. Deze kwetsbare burgers hebben vaak problemen op meerdere gebieden. Zo blijkt het merendeel van de klanten van een voedselbank gebruik te maken van een vorm van hulpverlening.

Digitalisering

De landelijke en lokale overheid wil zoveel mogelijk alle voorzieningen digitaal beschikbaar stellen. Bij de Belastingdienst, Belastingdienst/Toeslagen en UWV kan men alleen nog digitaal aanvragen en wijzigingen doen. De brieven en beschikkingen worden digitaal verstuurd. Schriftelijke formulieren zijn nog mogelijk, maar dan duurt de aanvraag aanzienlijk langer.

En dat in een land waar 10% van de bevolking functioneel analfabeet is.

De samenleving stelt tegenwoordig hoge eisen aan de redzaamheid van de burgers, aldus het rapport weten is nog geen doen'' van de WRR. Burgers worden steeds meer verplicht zelf actie te ondernemen om hun inkomen veilig te stellen, voor nu en in de toekomst.

Maar niet alle burgers zijn zo redzaam, of zijn hun hele leven redzaam. Soms zijn mensen blijvend minder redzaam, zoals mensen met een laag IQ, maar ook mensen bij wie het tijdelijk tegenzit, door gebeurtenissen als scheiding, overlijden, werkloosheid of mentale problemen (life events).

Sociaal Raadslieden Zevenaar

De bovenstaande ontwikkelingen zijn ook te merken in het werk van de sociaal raadslieden in Zevenaar. Het aantal klanten bij sociaal raadslieden is na de verhuizing van de Didamsestraat naar de Kerkstraat 27 toegenomen. Het sociaal raadsliedenwerk heeft hierdoor weer een duidelijke plaats in de Zevenaarse samenleving. Opvallend is dat de meervoudige problematiek van onze klanten toeneemt.

In de praktijk blijkt dat hulpverleners zich, vanwege de complexiteit ervan, vaak geen raad weten met vragen op financieel juridisch gebied, terwijl deze vragen er in het overgrote deel van de hulpverleningstrajecten wel zijn. Door hun specialistische sociaal, juridische kennis en ervaring kunnen de sociaal raadslieden deze vragen snel oplossen. Zij weten de weg in regelingen en voorzieningen en begrijpen de complexiteit en de verbanden tussen de verschillende regelingen. De sociaal raadslieden in Zevenaar worden dan ook regelmatig geconsulteerd door bijvoorbeeld het gebiedsteam, Vluchtelingenwerk, Formulierenbrigade, schuldhulpverlening en thuisbegeleiders van de diverse zorginstellingen en advocatuur.

Daarnaast vinden vaak doorverwijzingen plaats naar de sociaal raadslieden door onder andere de afdeling schuldhulpverlening en de consulenten van RSD en medewerkers van Caleidoz. De vrijwilligers van de formulierenbrigade van Caleidoz spelen een belangrijke, ondersteunende rol in het bovenstaande. Deze vrijwilligers zijn opgeleid door de Sociaal Raadslieden en helpen inwoners van Zevenaar bij hun financiële administratie en voeren een voorzieningencheck uit. Bij complexe situaties en wanneer het gaat om toeslagen en belastingen schakelen zij de sociaal raadslieden in. Op deze manier blijft de kwaliteit gewaarborgd.

Een bezuiniging op het sociaal raadsliedenwerk in een omvang zoals aangekondigd in een voorgenomen besluit, lijkt haaks te staan op hetgeen de Zevenaarse samenleving nodig heeft om verdere armoede en schulden te voorkomen.

Het is in ieder geval geen juiste beslissing om de negatieve spiraal van armoede en schulden te doorbreken zoals vermeld in de nota armoede en schuldenbeleid. Juist op het gebied van preventie en specialistische deskundigheid is het sociaal raadsliedenwerk de juiste speler in het veld.

Een casus ter illustratie van het werk van de sociaal raadslieden

Een cliënte komt op het spreekuur, omdat mevrouw denkt te weinig huurtoeslag te ontvangen. Zij is er namelijk in inkomen op achteruit gegaan, omdat zij geen werk meer heeft. De eerste vraag die bij mij opkomt is of er sprake is van een rechtmatig ontslag. Dit blijkt het geval. Het tijdelijke contract van cliënte is afgelopen en zij maakt geen aanspraak op een nieuw tijdelijk contract of vast contract.

De volgende vraag is of zij WW aangevraagd heeft. Cliënte geeft aan dat zij geen recht heeft op WW. Ook dit blijkt te kloppen. Zij heeft dit jaar eerder een WW-uitkering ontvangen, haar rechten zijn verbruikt en zij heeft vervolgens niet lang genoeg gewerkt om nieuwe WW-rechten op te bouwen. Daarna is de vraag van welk inkomen zij leeft.

Cliënte blijkt nu geen inkomen meer te hebben. Zij hoopt zo snel mogelijk weer werk te hebben en is druk op zoek naar een baan. Vanmiddag heeft ze

een sollicitatiegesprek. Haar vaste lasten lopen echter wel door.

Ter voorkoming van schulden wijs ik cliënte erop dat zij een uitkering krachtens de Participatiewet kan aanvragen zolang zij nog geen betaald werk heeft. Client geeft aan dit liever niet te willen, zij wil onafhankelijk zijn, maar realiseert zich nu ook dat het ook belangrijk is dat zij geen schulden maakt en verder in de problemen komt. Daarnaast vraag cliënte of zij tijdelijk gebruik wil maken van hulp van de Voedselbank nu zij geen inkomen heeft. Cliënte geeft aan zich met behulp van vrienden en familie te kunnen redden.

Vervolgens maak ik cliënt attent op de minimaregelingen, waar zij wellicht voor in aanmerking kan gaan komen. Tenslotte kijk ik met cliënte naar haar huur- en zorgtoeslag. Dit was de vraag waar ze oorspronkelijk voor kwam. We besluiten dat zij binnenkort weer op het spreekuur komt voor het opnieuw berekenen van haar toetsingsinkomen wanneer zij meer duidelijkheid heeft over haar inkomen.

Deze casus illustreert dat de Sociaal Raadslieden meer doen dan een vraag beantwoorden of formulier invullen. Zij kijken met een brede blik naar een casus, zien de vraag achter de vraag en kijken samen met de cliënt naar oplossingen en mogelijkheden. Dit doen zij op een laagdrempelige manier in samenwerking met de netwerkpartners in Zevenaar. Hierbij wordt uiteraard goed bekeken in welke mate de cliënt zelfstandig een aantal taken op kan pakken.

